

POLAND UKRAINE

Нещодавно, працюючи в Державному архіві Львівської області і вивчаючи українсько-польські стосунки в кінці 30-х рр. ХХ ст., наштовхнувся на матеріали Львівського воєводського управління та його суспільно-політичного відділу. У кількох папках екземпляри молодіжного журналу «Українське юнацтво», зокрема числа 7-8 за липень-серпень 1939 р., тобто за кілька днів до початку нападу Німеччини та Радянського Союзу на Польщу, що поклав початок Другій світовій війні. У журналах «Українське юнацтво» суцільні конфіскати і заборони окремих статей, які не були відкрито антипольськими. Подумалося: над країною нависла смертельна загроза і треба всю державну увагу зосередити на підготовці до відсічі агресора, але ж ні – і надалі суцільні переслідування українців. Ненависть породжує ненависть, а тим більше, коли гноблений народ бореться за свою свободу і незалежність.

Корені Волинської трагедії не зросли лише влітку 1943 р. Окупувавши Галичину, як і всю Україну в давніші часи, польські можновладці ніколи не думали допомагати українцям здобути свою незалежність, або бодай автономію. Козацькі війни і національно-визвольна війна під проводом Б.Хмельницького, повстання С.Палія, гайдамацькі війни – розхитали польську потугу в Європі. Двадцяте століття не було кращим від попередніх. Напружені і антагоністичні взаємини між поляками і українцями, за браком політичної мудрості польських керівників, вирішувалися за висловом Бісмарка – «залізом і кров'ю».

Всі ці невирішені проблеми плюс політичний і військовий тиск з боку більшовиків та фашистів і привели до Волинської трагедії.

Уже в часі коли Україна стала незалежною, а Польща звільнилася від московської опіки, було зроблено чимало кроків до спільного взаєморозуміння і перш за все, подолання набутих стереотипів щодо оцінки Волинської трагедії та польсько-українського протистояння в Галичині та Закерзонні.

На жаль, у Польщі існують громадсько-політичні сили, які ось уже понад 20 років свідомо гальмують українсько-польське порозуміння. Про це ми писали в багатьох наших статтях.

У зв'язку із проведенням Євро-2012, певним зближенням українського і польського керівництва, польські ультранаціоналісти, такі як кресов'яки, мілусніки тощо, як рівно ж значна частина науковців та політиків у 2011 р. посилили натиск на Україну, компрометуючи добросусідські взаємини між обома державами, фальсифікуючи українську національну історію та наші національно-визвольні змагання. Ось уже шість місцевих сеймиків однобічно засудили «людобуйство» поляків в Галичині та на Волині і ні

слова про таку ж трагедію з українцями. Вже зовсім недавно під тиском згаданих екстремістських сил кілька польських міських рад прикордонних з Україною міст, розірвали побратимські і партнерські стосунки з аналогічними містами в Україні. Були і провокації меншого характеру.

На щастя вищий польський орган влади та й сам Президент Броніслав Комаровський зрозуміли те, що політика конфронтації з Україною призведе до негативних вислідів.

З польського боку – з сейму – надійшла пропозиція у Верховну Раду України, зокрема у два комітети ВР – закордонних справ та з питань європейської інтеграції про спільне вшанування загиблих поляків та українців в часі українсько-польської війни на Волині у 1943 році. Ініціював цю справу Президент Польщі Б.Комаровський. ще раніше, виступаючи у ВР міністр закордонних справ України К.Гриценко заявив, що Україна «повинна відстежувати і реагувати на будь-які антиукраїнські заяви і дії у Польщі у зв'язку з підготовкою до річниці Волинської трагедії (Див.Остап Козак. Волинська трагедія: Рада і Сейм готують спільну заяву.

<http://www.istpravda.com.ua/articles/2011/06/46/42819/>) . Це теж вплинуло на гарячі голови ультраправих сил.

Ще раніше до польського Сейму було внесено проект резолюції «Про встановлення 11 липня Днем пам'яті мучеництва кресов'яків». На прийняття сеймом цієї резолюції дуже сподівалися польські націоналісти, які прагнуть організувати засудження «людобуйства поляків з рук ОУН-УПА» Європарламентом.

Сейм мав голосувати за цю ухвалу 27 травня, але цього не сталося. Перемогла мудрість і розсудливість польського найвищого керівництва. Те саме сталося і в часі дискусії в нижній палаті сейму. Така діяльність польських найвищих посадових осіб і в тому числі Президента Б.Комаровського заслуговує високого схвалення не тільки українським політикумом, але й усім українським суспільством.

Щоб уникнути непорозуміння, щодо написів на пам'ятниках та пропам'ятних таблицях, як це було в часі реставрації цвинтаря Орлят у Львові, обома сторонами : за підписом С.Шеремети та А.Кунерта, узгоджено тексти написів на пам'ятниках і в Україні, і в Польщі. Це теж абиякий поступ у вирішенні найболючіших питань у взаєминах обох країн.

Зустріч обох Президентів і відкриття меморіальних комплексів у с.Острівки та у с.Сагрині укріпить взаємопорозуміння між народами обох держав.

На жаль, з цим не змиряться польські ультраправі сили на чолі з «отцем» Ісаковичем-Залеським, які уже розпочали чергову серію атак на керівництво Польщі і України, лякаючи польське політичне та державне керівництво організацією і кампанією протестів у часі виборів до сейму, що відбудуться у листопаді 2011 р. до речі, деякі політичні сили, зокрема низові ланки партії Право і Справедливість уже пішли на відкрите співробітництво з шовіністами.

Вперше виважене рішення щодо подій воєнних і післявоєнних літ та взаємозближення з польською стороною прийняло найвище політичне керівництво України на чолі з

Президентом України. І це вселяє певний оптимізм щодо подолання негативних стереотипів, що склалися за довгі роки.

На жаль, в Україні, як і в Польщі є ще ціла когорта вічно вчорашніх, на чолі зі своїми імпресаріо, які стараються зірвати це зближення і принизити історичну місію наших національно-визвольних змагань. Це п'ята колона епігонів-антиукраїнців, що ще керуються гаслом що гірше – то краще. Але на щастя, це гасло б'є і по них. Вся червона і червонувата рать стає викопними реліктами історії. Це стосується і тих вчених-істориків та публіцистів, що відробляють юдин гріш, демонструючи свою, політичну зацементованість і прикриваючись декларацією так званого об'єктивізму. Колись цим данайцям прийдеться таки відповідати перед своїм народом. На жаль, їхні дії не є тим фактором, що зближає наші нації, навпаки, вони навмисно чи опосередковано допомагають тим силам, які працюють на розбрат, а ми усі знаємо, що українсько-польський розбрат вигідний лише деструктивним елементам, як на міжнародному рівні, так і всередині країни!

Ігор Федик, науковий співробітник Центру досліджень визвольного руху, член Асоціації краєзнавців України.